

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi SORA-säännösten muuttamisesta

VN/17575/2021-OKM-72

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi SORA-säännösten muuttamisesta.

Näkemykset esityksen keskeisistä ehdotuksista

Hyvinvointiala Hali ry pitää esitysluonnoksen tavoitteita asiakas- ja potilasturvallisuuden vahvistamiseksi sekä sääntelyn selkeyttämiseksi lähtökohtaisesti kannatettavina. Pidämme myös tärkeänä, että tutkintoa lyhyemmät koulutuspolut, kuten hoiva-avustajakoulutus, ovat turvallisia ja laadukkaita. Samalla on varmistettava, ettei sääntely tarpeettomasti vaikeuta näiden koulutuspolkujen saavutettavuutta, sillä ne ovat keskeinen väylä sote-alan työvoiman saatavuuden turvaamisessa ja erityisesti ikääntyneiden palveluiden henkilöstötarpeen kattamisessa. Erityisen perusteltua on, että SORA-sääntelyä laajennetaan koskemaan iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden parissa työskentelyä.

Hali pitää myönteisenä rikosrekisteriotteen tarkastamisen laajentamista. Näemme myönteisenä asiana hallinnollisen taakan keventämistä rikosrekisteriotteen esittämisen osalta, mutta korostamme samalla tarvetta varmistaa ajantasaisuus suhteessa turvallisuuteen. Kannatamme sääntelyn täsmentämistä siten, että myös tutkinnon osia suorittavat opiskelijat kuuluvat vaatimusten piiriin tehtävien sisällön perusteella. SORA-prosessien täsmentäminen ja yhdenmukaistaminen nähdään tärkeänä. Pidämme ehdotusta perusteltuna yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja näemme tärkeänä valtakunnallisesti yhtenäistä soveltamista. Hali pitää tärkeänä iäkkäiden ja vammaisten rinnastamista alaikäisiin turvallisuuden näkökulmasta, mutta korostamme menettelyjen oikeasuhtaisuutta. Korostamme sitä, että sääntelyn kehittämisessä tulee varmistaa koulutuksen saavutettavuus ja työvoiman saatavuus sekä tarjota varhaista tukea opiskelijoille.

Kommentit ehdotusten vaikutuksista

Esityksellä on myönteisiä vaikutuksia asiakas- ja potilasturvallisuuteen, erityisesti ikääntyneiden palveluissa, vammaispalveluissa, sekä vaativissa hoito- ja ohjaustilanteissa. Työvoiman saatavuus on kriittinen näkökulma. Hali painottaa, että vaikutuksia tulee arvioida suhteessa hoiva-alan työvoimapulaan. Sote-alalla tarvitaan merkittävästi lisää osaavaa työvoimaa. Riskinä on koulutuspolkujen katkeaminen tai hakeutumisen vähentyminen. Pidämme tärkeänä, että SORA-järjestelmä toimii ensisijaisesti tukevana, ei poissulkevana mekanismina. Yksityiset palveluntuottajat ovat keskeisessä roolissa harjoittelupaikkoina, ja menettelyjen tulee olla selkeitä ja ennakoitavia. Koulutuksen järjestäjien ja työelämän tulee toimia yhtenäisin käytännöin, etteivät vastuut siirry epäselvästi palveluntuottajille.

Näkemykset yhteisestä SORA-oppaasta

Hali pitää tärkeänä yhtenäisen SORA-oppaan laatimista. Korostamme, että oppaassa tulee kuvata konkreettiset toimintamallit, selkeyttää vastuut eri toimijoiden välillä ja huomioida yksityisen

palvelutuotannon rooli. Yhteisen oppaan keskeinen merkitys on tukea yhdenvertaista kohtelua, sekä helpottaa yhteistyötä koulutuksen ja työelämän välillä
Ilman selkeää ja yhteistä ohjeistusta on riski, että lain tavoitteet eivät toteudu käytännössä.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Ikääntyneiden palveluiden nosto keskiöön on perusteltu ja tarpeellinen muutos. Pidämme tärkeänä, että esityksessä tunnistetaan iäkkäät haavoittuvana ryhmänä, sekä tunnistetaan turvallisuusriskit hoivaympäristöissä. Tämä on keskeinen ja oikeansuuntainen muutos koko sote-järjestelmän kannalta. Monituottajamallin huomioimisen Hali näkee tärkeänä, sillä sote-palvelut tuotetaan Suomessa monituottajamallilla, jossa yksityinen sektori vastaa osaltaan palveluiden tuottamisesta ja tarjoaa merkittävän osan opiskelijoiden harjoittelupaikoista. Katsomme, että jatkovalmistelussa tulee tarkemmin huomioida yksityisten palveluntuottajien rooli, sekä varmistaa tiedonkulku ja vastuunjako. Tämä vaatii käytännön yhteistyötä oppilaitosten ja palveluntuottajien välillä. SORA-sääntelyn keskeinen tavoite on turvallisuus, mutta se vaikuttaa suoraan opiskelijoiden kokemaan oikeudenmukaisuuteen ja alan houkuttelevuuteen. Hali korostaa, että sääntelyä tulee soveltaa läpinäkyvästi ja yhdenvertaisesti. Pidämme tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia seurataan systemaattisesti huomioiden erityisesti sote-alan työvoiman saatavuus ja koulutukseen hakeutuminen. SORA-uudistus on tarpeellinen asiakas- ja potilasturvallisuuden vahvistamiseksi, mutta sen toimeenpanossa on varmistettava tasapaino turvallisuuden, koulutuksen saavutettavuuden ja sote-alan työvoiman saatavuuden välillä. Yhtenäinen ohjeistus, toimiva yhteistyö työelämän kanssa sekä opiskelijoiden riittävä tuki ovat keskeisiä edellytyksiä uudistuksen onnistumiselle.

Ikääntyneiden aseman vahvistaminen on tärkeä muutos. Pidämme tärkeänä, että Sote-palvelut tuotetaan monituottajamallilla, jossa yksityinen sektori on merkittävä toimija. Hali pitää hyvänä, ettei vastuuta soveltavuuden arvioinnista siirretä yksinomaan palveluntuottajille. Pidämme oppisopimuskoulutuksen keskeyttämistä koskevaa ehdotusta johdonmukaisena, mutta korostamme vaihtoehtoisten etenemismahdollisuuksien turvaamista. Läpinäkyvä ja yhdenvertainen soveltaminen sekä vaikutusten systemaattinen seuranta on tärkeää. SORA-uudistus on tarpeellinen, mutta sen toimeenpanossa on varmistettava tasapaino turvallisuuden, koulutuksen saavutettavuuden ja työvoiman saatavuuden välillä.

Kunnioitavasti,

Sanna Aunesluoma
toimitusjohtaja
Hyvinvointiala Hali ry

Lisätiedot:

Heli Peltola
johtava asiantuntija
heli.peltola@hyvinvointiala.fi

044 726 2801